

RAPORT
Zespołu Oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 25 – 26 marca 2011 r.
na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
dotyczący oceny jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* na
poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich

Informacje wstępne

1. Skład Zespołu oceniającego

Wizytację na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu przeprowadził Zespół Oceniający Państwowej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

- prof. dr hab. Marek Lisiński – Przewodniczący Zespołu, członek PKA
- prof. dr hab. Włodzimierz Siwiński – ekspert PKA,
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA,
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
- Marek Herejczak – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

Załącznik nr 1 – Podstawa prawna wizytacji

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na kierunku *ekonomia* odbyła się po raz drugi, bowiem w roku 2006 Uczelnia otrzymała na tym kierunku ocenę pozytywną.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z Władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez Władze Uczelni i Wydziału, otrzymał od Władz Uczelni i Wydziału dodatkowo zamówione dokumenty, o które zwrócono się w trakcie wizytacji, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, a także przeanalizował wybrane losowo prace dyplomowe.

Raport został opracowany na podstawie przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej organizacji Uczelni i Wydziału, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału oraz jego pracownikami.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu jest publiczną, autonomiczną uczelnią, działającą na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.) oraz Statutu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu uchwalonego na posiedzeniu w dniu 30 maja 2006 r. Uczelnia jest sygnatariuszem Wielkiej Karty Uniwersytetów Europejskich przyjętej 18 września 1988 r. w Bolonii.

Misją Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, określoną Uchwałą Nr 19 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika z dnia 28 listopada 2000 r., jest rozwijanie i upowszechnianie wiedzy, w szczególności przez traktowane jako jednakowo ważne:

- prowadzenie badań naukowych i udostępnianie ich wyników;
- nauczanie na poziomie akademickim oraz prowadzenie innych form działalności edukacyjnej i popularyzatorskiej, odpowiadających aktualnym i przyszłym potrzebom i aspiracjom społeczeństwa;
- kształcenie pracowników naukowych i związane z tym nadawanie tytułów zawodowych i stopni naukowych.

Misja Uniwersytetu nawiązuje do najlepszych tradycji uniwersytetów polskich oraz dorobku jej wielkiego patrona – Mikołaja Kopernika. Uniwersytet realizuje ją w poczuciu służby prawdzie i wysokim ideałom ludzkości.

W załącznikach do Raportu Samooceny znajduje się Strategia Uniwersytetu przyjęta Uchwałą Nr 43 z dnia 29 maja 2007 r. Określa ona strategiczny program rozwoju Uczelni na lata 2007-2013. Wyznacza cztery cele strategiczne. Są nimi:

- osiągnięcie najwyższego poziomu nauczania na studiach wszystkich stopni,
- osiągnięcie wysokiego poziomu badań naukowych, jest podstawowym wyróżnikiem najlepszych uczelni i warunkiem pełnego uczestnictwa w europejskim systemie szkolnictwa wyższego,
- utrzymanie statusu znaczącego ośrodka naukowego w zakresie realizowanych dyscyplin naukowych, oraz
- lidera edukacji i nauki w regionie.

Poszczególne cele strategiczne dezagregowane są na cele niższych stopni. Strategia określa sposoby ich realizacji, wskazuje warunki konieczne do ich wypełnienia.

Charakteryzuje się jednak stosunkowo wysokim poziomem uogólnienia. Brak w niej celów częściowych charakteryzowanych np. poprzez wskazanie miernika (stanu docelowego), terminu ich realizacji, nadzoru nad realizacją, opisywanych źródeł finansowania oraz podmiotu odpowiedzialnego.

Oceniając misję i strategię Uniwersytetu oraz Wydziału należy podkreślić rzadko spotykany, w praktyce innych szkół wyższych, duży stopień spójności misji z rozstrzygnięciami strategii. Identyfikowanym tu mankamentem jest relatywnie duży stopień ogólności strategii.

Upowszechnienie misji wśród pracowników i studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nie jest zadowalające. Znajomość misji wśród społeczności akademickiej jest niewielka. Studenci nie potrafili określić jej podstawowych założeń, nie umieli również wskazać jej istoty. Te cechy identyfikowane w toku analizy misji charakteryzują praktycznie wszystkie szkoły wyższe. Każą one Władzom Wydziału zwracać większą uwagę na jej powszechny wymiar, a także ciągłe jej doskonalenie.

Konieczność uszczegółowienia strategii, a w dalszej kolejności wykorzystywanie zawartych w niej rozstrzygnięć, do podejmowania bieżących decyzji zarządczych, powinno stać się zasadniczym wyzwaniem Uniwersytetu zmierzającym do jego rozwoju zgodnego z przyjętą wizją i celami.

Niezależnie od tych wskazanych błędów strategię Uniwersytetu należy ocenić pozytywnie. Nieodzowne jest jednak podjęcie prac nad przyjęciem nowej strategii rozwoju Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów

Zgodnie z art. 36 Statutu organami kolegialnymi Uczelni są Senat, Konwent i rady wydziałów, zaś organami jednoosobowymi są Rektor i dziekani.

Zgodnie z § 36 ust. 1 Statutu Uczelni organem kolegialnym Uczelni jest **konwent** jako organ inicjatorski i opiniotwórczy. W obecnej kadencji nie został on powołany.

Senat aktualnie dopełnił swoich obowiązków wynikających z art. 169 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) i podjął w dniu 26 maja 2009 r. Uchwałę nr 49 ustalającą **warunki i tryb rekrutacji na pierwszy rok studiów** w roku akademickim 2010/2011. Na rok akademicki 2010/2011 podjęto odpowiednio Uchwałę nr 43 w dniu 25 maja 2010 r. W Uchwałach tych określono szczegółowe zasady przyjęć na studia, łącznie z zasadami przyjęć na studia obcokrajowców. Uchwały umieszczane są w informatorze dla kandydatów na studia wyższe oraz na stronach internetowych Uczelni.

Senat wypełnił również swoje obowiązki określone w art. 130 ust. 2 wyżej wymienionej ustawy i podjął w dniu 25 maja 2010 r. Uchwałę nr 42 w sprawie zmiany uchwały nr 47 Senatu UMK z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie zasad ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków oraz zasad obliczania godzin dydaktycznych. Wymiar pensum dydaktycznego został określony w sposób **zgodny** z art. 130 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym

Senat wypełnił obowiązki wynikające z art. 62 ust. 1 pkt. 5 ustawy i zatwierdził w dniu 27 kwietnia 2010 r. roczne sprawozdanie Rektora z działalności Uczelni w 2009 r.

Senat powołał również – zgodnie z § 129 ust. 2 Statutu – Uchwałą nr 114 i nr 115 z dnia 28 października 2008 r. Komisję Dyscyplinarną Uniwersytetu dla studentów oraz Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną Uniwersytetu dla studentów na kadencję 2008 – 2012.

Rada Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania wypełniła obowiązki wynikające z art. 68 ust. 1 ustawy zatwierdziła plany studiów i programy nauczania dla prowadzonych na tym Wydziale kierunków studiów (w tym dla ocenianego kierunku *ekonomia*).

Rektor Uczelni oraz Dziekani zostali powołani do pełnienia swoich funkcji zgodnie z zapisami statutowymi, spełnione zostały również warunki określone w art. 72 ust. 2 oraz 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie, z którymi organy jednoosobowe zatrudnione są Uczelni jako **podstawowym miejscu pracy**. Podczas analizy dokumentacji stwierdzono, iż sprawy, którymi zajmowali się Rektor i Dziekani odpowiadały ich statutowym kompetencjom.

Analiza przedstawionej dokumentacji wykazała, iż Rektor wypełnia swoje obowiązki wynikające z ustawy i Statutu m. in. z: art. 35 ust 1. ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, przekazując w dniu 16 marca 2011 r. Ministrowi Nauki i Szkolnictwa informację dotyczącą minimum kadrowego.

Rektor powołał również – zgodnie z § 53 ust. 2 pkt. 6 Statutu Uczelni – Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną.

Analiza dokumentacji wykazała, iż zakres wydawanych przez Rektora zarządzeń jest zgodny z jego ustawowymi oraz statutowymi kompetencjami.

Dokumentacja w Uczelni prowadzona jest prawidłowo.

Załącznik nr 2 – Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów jednostki

3. Ocena struktury organizacyjnej

W ramach Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

1. Katedra Ekonometrii i Statystyki
2. Katedra Gospodarowania Zasobami Pracy
3. Katedra Integracji Europejskiej i Studiów Regionalnych
4. Katedra Inwestycji i Nieruchomości
5. Katedra Marketingu, Handlu i Logistyki
6. Katedra Podstawowych Problemów Zarządzania
7. Katedra Rachunkowości
8. Katedra Ekonomii
9. Katedra Zarządzania Finansami
10. Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem

Analiza dokumentacji wykazała, iż wszelkie zmiany organizacyjne dokonywane są na wniosek Rady Wydziału przez Senat, a więc zgodnie ze Statutem.

Oceniając opisane powyżej rozwiązanie strukturalne Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, można stwierdzić, że zapewnia ono właściwy tok kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Funkcjonujące rozwiązanie strukturalne Wydziału

wspiera proces kształcenia, stwarzając jednocześnie odpowiednie warunki dla zapewnienia wymaganego poziomu jego jakości.

4. **Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).**

Tabela nr 1.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	Jednostki
Studia stacjonarne	22726	2902	893	69
Studia niestacjonarne	8110	1435	22	
Razem	30836	4337	915	69

Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych (73,7%) nie jest mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych.

Studenci Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania stanowią 14,1% ogółu studentów Uczelni. Na studiach stacjonarnych aktualnie studiuje 66,9% ogółu studentów Wydziału, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem.

5. **Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen**

Obecnie na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania realizowane jest kształcenie na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunkach: *ekonomia*, „*finanse i rachunkowość*”, „*zarządzanie*” oraz prowadzoną są studia międzykierunkowe wspólnie z Wydziałem Matematyki i Informatyki - *matematyka i ekonomia*, a także wspólnie z Wydziałem Prawa i Administracji – *administracja i zarządzanie*.

Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia* oraz stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Państwowa Komisja Akredytacyjna po ocenie pozytywnej (z roku 2005) **wyróżniająco** w roku 2010 oceniła jakość kształcenia na kierunku „*zarządzanie*”, a także w tym samym roku **pozytywnie** oceniła jakość kształcenia na kierunku „*finanse i rachunkowość*”. W roku 2006 **pozytywnie** oceniono jakość kształcenia na kierunku *ekonomia*.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	290		290
	w tym MiE^{*)}	70		70
	II	156		156
	w tym MiE	51		51
	III	163		163
	w tym MiE	33		33
II stopnia	I	103	30	133
	II	113	71	184
jednolite studia magisterskie	I			
	II			
	III			
	IV			
	V	16		16
Razem	w tym MiE	841	101	942
		154		154

*) MiE – studia międzykierunkowe Matematyka i Ekonomia

Studenci ocenianego kierunku stanowią 21,7% ogólnej liczby studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, zaś 3% ogólnej liczby studentów Uczelni. Natomiast wskaźnik udziału studentów studiów stacjonarnych wynosi 89,3% ogólnej liczby studentów tego kierunku.

Konieczne jest uszczegółowienie strategii Uniwersytetu, a dalszej kolejności wykorzystywanie zawartych w niej rozstrzygnięć, dla podejmowania bieżących decyzji zarządczych. Nieodzowne jest również podjęcie prac nad przyjęciem nowej strategii rozwoju Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania.

Organy Uczelni działają zgodnie ze swoimi kompetencjami ustawowymi. Wskazane jest uzupełnienie uchwały senatu w sprawie pensum dydaktycznego o stanowiska, na których zatrudnieni są nauczyciele akademicki w UMK w Toruniu.

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania ze względu na liczbę studentów należy do silnych wydziałów uczelni, zaś oceniany kierunek jest kierunkiem wiodącym na tym Wydziale.

II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta

1.1. Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki

Sylwetki absolwenta studiów pierwszego i drugiego stopnia zostały opisane bardzo syntetycznie. Opisy te zajmują w każdym przypadku po ½ strony. Wskazanie zakresu wiedzy, w jaką wyposażeni są absolwenci studiów pierwszego stopnia ogranicza się do wymienienia w jednym zdaniu 12 przedmiotów o charakterze podstawowym i kierunkowym oraz stwierdzeniu, że wiedza ta jest przekazywana w ramach wykładów, ćwiczeń, seminariów i lektoratów. Drugim elementem sylwetki absolwenta jest 7 rodzajów umiejętności składających się na kwalifikacje

zawodowe absolwentów. Umiejętności te mają charakter ogólny i obejmują w szczególności: dostrzeganie i formułowanie problemów pojawiających się w skali mikro- i makroekonomicznej, analiza otoczenia przedsiębiorstwa, przygotowywanie projektów, posługiwanie się technologiami informatycznymi, posługiwanie się przepisami prawa, redagowanie tekstów, posługiwanie się językiem obcym.

W opisie sylwetki absolwenta studiów drugiego stopnia podano, że jest on wyposażony we wszechstronną i poszerzoną wiedzę w stosunku do studiów pierwszego stopnia z ekonomii, ekonomii matematycznej, gospodarowania zasobami ludzkimi i finansowymi. Zakłada się, że absolwent poznaje w toku studiów nie tylko wiedzę teoretyczną, ale także nabywa umiejętność jej wykorzystania w praktyce gospodarczej. Wskazuje się na duże znaczenie wiedzy z zakresu zastosowania metod ilościowych w analizie ekonomicznej oraz technik informatycznych. W sylwetce absolwenta nie określa się szczegółowo kwalifikacji związanych z poszczególnymi specjalnościami, a jedynie nadmienia, że przekazywana jest wiedza z różnych przedmiotów. Jako umiejętności podaje się przeprowadzanie analiz ekonomicznych, sporządzanie raportów i ekspertyz, opracowanie projektów i świadczenie usług doradczych oraz umiejętność pracy w zespołach i kierowania zespołami.

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania prowadzi również studia międzykierunkowe pierwszego stopnia *matematyka i ekonomia*. W opisie sylwetki absolwenta tego kierunku wskazano zakres wiedzy ekonomicznej i matematycznej, jaką on dysponuje. Zakres wiedzy ekonomicznej określony jest dość ogólnie (mikro i makroekonomia, ekonomia międzynarodowa, gospodarowanie zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi). Na podobnej zasadzie wskazano zakres wiedzy matematycznej (analiza, algebra, rachunek prawdopodobieństwa, statystyka matematyczna). Bardziej konkretnie sformułowane zostały umiejętności absolwenta studiów międzykierunkowych – przeprowadzanie analiz stanowiących podstawę podejmowania decyzji ekonomicznych, umiejętność abstrakcyjnego i analitycznego myślenia, budowy modeli matematycznych na gruncie nauk ekonomicznych, posługiwanie się narzędziami informatycznymi, znajomość języka obcego na poziomie biegłości B2 oraz umiejętność posługiwania się językiem specjalistycznym z zakresu ekonomii i matematyki. W sylwetce absolwenta wskazano także na przygotowanie go do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, pracy na stanowiskach wymagających wykorzystania narzędzi i metod ilościowych dla rozwiązywania problemów ekonomicznych oraz współpracy z osobami o wysokiej specjalizacji informatycznej. Także w tym przypadku brak jest informacji o kształtowaniu w procesie dydaktycznym postaw absolwenta studiów.

Sylwetki absolwenta zostały opracowane w sposób nadmiernie ogólny, brak jest ich powiązania z konkretnymi specjalnościami. Nie wskazują na kształtowanie w procesie edukacyjnym postaw studentów. Sylwetki absolwenta podawane są do wiadomości zainteresowanych podmiotów w materiałach promocyjnych oraz na stronie internetowej.

Należy podkreślić, że przy Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania przed trzema laty została powołana Rada Doradza Przedstawicieli Biznesu. W jej skład wchodzi przedstawiciele 46 firm, w tym o znaczeniu ogólnokrajowym i międzynarodowym. Rada opiniuje projekty przedkładane przez Wydział, pracownicy firm uczestniczą w realizacji zajęć dydaktycznych, zapraszani są do udziału w przedsięwzięciach prowadzonych w jednostce. Współpraca z Radą pozwala na ściślejsze powiązanie procesu kształcenia z praktyką gospodarczą.

1.2. Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów

Warunki i tryb rekrutacji kandydatów na studia regulują w Uniwersytecie uchwały Senatu. Uchwała nr 49 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2010/2011 przewiduje, że o przyjęcia na studia pierwszego stopnia mogą ubiegać się kandydaci, którzy posiadają polskie świadectwo dojrzałości uzyskane w wyniku złożenia egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości, legitymują się „maturą międzynarodową” lub świadectwem maturalnym równoważnym polskiemu świadectwu dojrzałości. Natomiast o przyjęcie na studia drugiego stopnia mogą ubiegać się kandydaci, którzy posiadają tytuł zawodowy magistra, licencjata, inżyniera bądź równorzędny.

Rekrutację przeprowadza i decyzje o przyjęciu lub nie przyjęciu na studia podejmuje Uczelniana Komisja Rekrutacyjna powołana przez rektora. Od decyzji Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej przysługuje odwołanie do Odwoławczej Komisji Rekrutacyjnej. Podstawą odwołania może być jedynie wskazanie naruszenia warunków i trybu rekrutacji na studia.

Postępowanie rekrutacyjne obejmuje rejestrację na studia, postępowanie kwalifikacyjne, ogłoszenia list rankingowych i list osób zakwalifikowanych na studia, składanie dokumentów, wydanie decyzji o przyjęciu albo nie przyjęciu na studia. Rejestracja odbywa się za pośrednictwem Internetowej Rejestracji Kandydatów.

Przy kwalifikacji kandydatów na studia stacjonarne pierwszego stopnia kierunek *ekonomia* w odniesieniu do osób z „nową maturą” bierze się pod uwagę oceny z dwóch przedmiotów: matematyka albo geografia albo historia albo WOS oraz z języka obcego. Natomiast w odniesieniu do kandydatów ze „starą maturą” oceny z matematyki i języka obcego. W obydwu przypadkach następuje odpowiednie przeliczenie dla poziomu rozszerzonego i podstawowego. Na podstawie wyników uzyskanych przez wszystkich kandydatów biorących udział w danym postępowaniu kwalifikacyjnym tworzy się listę rankingową. Warunkiem przyjęcia kandydata zakwalifikowanego na studia jest złożenie w określonym terminie wyznaczonych dokumentów. Przyjęcia kandydatów następują w kolejności uzyskanych wyników w ramach limitu miejsc ustalonego dla kierunku studiów.

Kandydaci na studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* przyjmowani są w oparciu o wyniki uzyskane na studiach pierwszego stopnia według rankingu punktowego do wyczerpania ustalonego limitu miejsc.

Rekrutacja na studia międzykierunkowe *matematyka i ekonomia* prowadzona jest w oparciu o ranking ocen uzyskanych na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: matematyki oraz języka obcego. Obydwa przedmioty punktowane są od 0 do 100, a przyjęcie na studia możliwe jest w przypadku uzyskania łącznej liczby punktów nie mniejszej niż 30.

Tak określone zasady rekrutacji i selekcji kandydatów na studia oraz terminy przyjmowania uchwał w tej sprawie są prawidłowe.

1.3 Ocena realizacji programu studiów

Studia stacjonarne pierwszego stopnia trwają 3 lata (6 semestrów). Łączna liczba godzin zajęć wynosi w zależności od specjalności, od 1805 do 1820, co oznacza, że jest o 5-20 godzin większa od minimalnej określonej w standardach kształcenia. W planie studiów ujęte są przedmioty przekazujące wszystkie treści podstawowe wskazane w standardach kształcenia. Na tę grupę przedmiotów przeznaczonych jest łącznie 615 godzin, tj. o 255 więcej od wymaganej przez standardy. Jedynie dwa przedmioty (Prawo i Rachunkowość) realizowane są na poziomie minimalnych wymagań godzinowych, a wszystkie pozostałe w wymiarze o 15 do 60 godzin wyższym. Plan studiów uwzględnia także wszystkie treści kierunkowe przewidziane w standardach kształcenia. Na ich realizację przeznaczonych jest 210 godzin zajęć dydaktycznych, tj. o 30 więcej od minimalnego. Na ocenianym kierunku studiów realizowane są także wszystkie inne wymagania określone w standardach kształcenia w wymiarze godzinowym w nich przewidzianym. Plan studiów przewiduje również realizację 7 dodatkowych przedmiotów w łącznym wymiarze 210 godzin, obligatoryjnych dla wszystkich studentów, oraz po 390-405 godzin zajęć w ramach tzw. modułów wybieranych przez studentów. Seminarium dyplomowe prowadzone jest w wymiarze 60 godzin. **Plan studiów pierwszego stopnia spełnia tym samym wszystkie wymagania, co do treści programowych i liczby godzin określone w standardach kształcenia.**

Studia drugiego stopnia, zarówno stacjonarne, jak i niestacjonarne, trwają dwa lata (4 semestry). Na studiach stacjonarnych łączny wymiar godzin ujętych w planie wynosi w zależności od specjalności, od 800 do 810, co oznacza, że spełniony jest minimalny wymóg określony w standardach kształcenia. W planie ujęte są przedmioty realizujące wszystkie treści podstawowe i kierunkowe. W pierwszej grupie przewidziano łącznie o 60, a w drugiej o 30 godzin więcej od określonej w standardach. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w wymiarze od 285 do 300 godzin, w zależności od specjalności. Na seminarium dyplomowe przewidziano bardzo dużą liczbę godzin, bo aż 120.

Plan studiów niestacjonarnych drugiego stopnia przewiduje realizację łącznie, w zależności od specjalności, od 480 do 493 godzin zajęć dydaktycznych, przy minimalnej określonej w standardach kształcenia w wysokości 480 godzin. W planach ujęte są przedmioty przekazujące wszystkie treści podstawowe i kierunkowe przewidziane dla tego kierunku studiów. Ich wymiar godzinowy jest uwzględniony na poziomie minimalnym przyjętym w standardach. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w wymiarze od 135 do 148 godzin, a seminarium dyplomowe w wymiarze 45 godzin.

Studia międzykierunkowe *matematyka i ekonomia* pierwszego stopnia trwają trzy lata (6 semestrów) i prowadzone są w formie studiów stacjonarnych. Łączny wymiar godzin zajęć wynosi 2335 i jest o 555 większy od określonego w standardach kształcenia dla studiów na kierunku *ekonomia*). W planie studiów ujęte są przedmioty przekazujące wszystkie grupy treści podstawowych określonych w standardach kształcenia w wymiarze godzinowym w odniesieniu do 3 przedmiotów równym wskazanemu w standardach, a w odniesieniu do 6 przedmiotów większym od 15 do 60 godzin dla każdego z nich. Realizowane są także przedmioty przekazujące treści kierunkowe określone w standardach kształcenia w łącznym wymiarze godzinowym o 30 godzin wyższym od przyjętego jako minimalny. Na przedmioty matematyczne (bez Wstępu do matematyki) przypada łącznie 1095 godzin. **Plan studiów obejmuje również przedmioty zapewniające realizację wszystkich pozostałych wymagań określonych w standardach w wymiarze w nich przewidzianym.**

Plany studiów stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia spełniają wymagania godzinowe i programowe określone w standardach kształcenia.

Na studiach pierwszego stopnia poza treściami obligatoryjnymi związanymi ze standardami kształcenia studenci wszystkich modułów muszą uczestniczyć w zajęciach z siedmiu przedmiotów z zakresu nauk humanistycznych, finansów, zarządzania, metod ilościowych. Stanowiące przedmiot wyboru moduły obejmują po 9-10 przedmiotów. Na studiach drugiego stopnia poszerzenie wiedzy i umiejętności poza treści programowe ujęte w standardach kształcenia następuje w ramach specjalności odpowiednio rozbudowanych w ujęciu liczby godzin i treści programowych. Tak skonstruowana oferta dydaktyczna określona przez Uczelnię uzupełniająca standardy kształcenia jest silnie rozwinięta i pogłębia wiedzę studenta z zakresu danego kierunku studiów.

Oferta zajęć do wyboru obejmująca na studiach pierwszego stopnia tzw. moduły (390-405 godz.) i seminaRIA dyplomowe (60 godz.) jest stosunkowo dobrze rozwinięta i znacznie przekracza wymagane 30 % liczby godzin będących różnicą łącznej liczby godzin zajęć określonych w standardach i liczby godzin zajęć przeznaczonych na realizację treści podstawowych, kierunkowych oraz ujętych w pkt. V standardów. Na studiach niestacjonarnych przedmiotem wyboru są specjalności oraz seminaRIA dyplomowe. Także w tym przypadku spełniony jest wskazany powyżej wymóg. Natomiast na studiach międzykierunkowych *matematyka i ekonomia* przewidziany jest tylko jeden przedmiot do wyboru w wymiarze 60 godzin.

Na studiach pierwszego stopnia studenci mają możliwość wybierania tzw. modułów, które można uznać za odpowiednik specjalności. W ofercie kształcenia znajdują się trzy moduły: Moduł ilościowy, Moduł międzynarodowy oraz Moduł menedżerski. Treści programowe zawarte w poszczególnych modułach pozwalają na zaliczenie ich do kanonu wiedzy z zakresu ekonomii, chociaż w ostatnim z nich umieszczono także elementy wiedzy z zakresu zarządzania.

Na stacjonarnych studiach drugiego stopnia oferowanych jest sześć, a na studiach niestacjonarnych pięć analogicznych specjalności (poza pierwszą z wymienionych): Finanse międzynarodowe, Analityka gospodarcza, *Ekonomia* sektora publicznego, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Europejska polityka regionalna, *Ekonomia* menedżerska. Poza ostatnią specjalnością, wszystkie pozostałe mieszczą się w kanonie wiedzy akredytowanego kierunku studiów. W ramach specjalności *Ekonomia* menedżerska w zasadzie wszystkie przedmioty związane są z kierunkiem „zarządzanie”. Taki układ treści tej specjalności uznać należy za niewłaściwy, wymagający niezwłocznej zmiany.

Na studiach pierwszego stopnia przedmioty przekazujące treści podstawowe realizowane są w większości w pierwszym, drugim i trzecim semestrze. Przekaz treści kierunkowych ma miejsce w czwartym i piątym semestrze. Większość przedmiotów stanowiących inne wymagania realizowana jest w pierwszym i trzecim semestrze. Nauka języka obcego prowadzona jest na drugim i trzecim roku studiów. Przedmioty zaliczone do wybieralnych modułów, poszerzające wiedzę specjalistyczną studentów prowadzone są w ostatnich trzech semestrach. Nastęstwo poszczególnych przedmiotów jest właściwe.

Na studiach drugiego stopnia nie ma podziału realizacji poszczególnych grup przedmiotów pomiędzy semestry. Przedmioty podstawowe, kierunkowe i specjalnościowe

realizowane są w trakcie całych studiów. Ich kolejność podporządkowana została logice wymaganego następstwa poszczególnych przedmiotów ze względu na występujące pomiędzy nimi powiązania.

Analiza planów studiów pierwszego i drugiego stopnia wskazuje, że sekwencja ujętych w nich przedmiotów jest właściwa.

Na studiach pierwszego stopnia na zajęcia realizowane w formie wykładów przypada 53,6 % ogólnej liczby godzin, a pozostała jest realizowana w ramach ćwiczeń, laboratoriów i innych rodzajów zajęć. Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia na wykłady przypada 53,7 %, na ćwiczenia 31,5 % a na seminaria 14,8 % łącznego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych. Taki udział aktywnych form zajęć należy uznać za wystarczający. Natomiast na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia na wykłady przypada aż 62,9 %, na ćwiczenia 28 % a na seminaria 9,1 % wymiaru godzin. W tym przypadku udział zajęć wykładowych jest zbyt wysoki i ogranicza możliwości kształtowania umiejętności w ramach ćwiczeń. Natomiast na studiach międzykierunkowych *matematyka i ekonomia* zajęcia prowadzone w formie ćwiczeń, laboratoriów i seminariów mają łączny wymiar 1260 godzin, a wykłady 1095 godzin. Takie proporcje są zasadne z punktu widzenia zwłaszcza przedmiotów matematycznych wymagających większej liczby ćwiczeń.

Na ocenianym kierunku studiów metody e-learningowe wykorzystywane są jako wsparcie pracy własnej studenta oraz uzupełnienie treści kształcenia przekazywanych w sposób tradycyjny. Stosowany jest zatem blended learning. Na platformie www.modle.umk.pl dla osób posiadających klucz dostępu istnieje możliwość korzystania ze skryptów, prezentacji, testów wiadomości oraz linków do treści pogłębiających wiedzę z zakresu określonych przedmiotów. Od roku akademickiego 2010/2011 we współpracy z CISCO System prowadzone są także kursy o tematyce ekonomicznej dla pracowników Wydziału, studentów oraz pracowników firm współpracujących z Wydziałem.

1.4. Analiza osiągnięć studentów – cena systemu ECTS

System ECTS funkcjonuje na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek w oparciu o Uchwałę Rady Wydziału z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie systemu wyceny oraz wdrożenia punktów ECTS w planach i programach studiów.

Podstawą przyznawania punktów ECTS za poszczególne przedmioty jest łączny nakład pracy niezbędny do opanowania wiedzy i umiejętności z nimi związanych. Uwzględnia on zarówno wymiar godzin zajęć dydaktycznych, jak i pracę własną związaną z wykonywaniem zleconych studentom zadań. Wprowadzono jednolite zasady przeliczania nakładu pracy związanej z przedmiotem na punkty ECTS oraz specjalne zasady dla języka obcego, wychowania fizycznego i egzaminu dyplomowego. Zasady przyznawania punktów są upowszechnione wśród studentów i pracowników. Liczba punktów jest podana w planach studiów oraz sylabusach przedmiotów.

Plan stacjonarnych studiów pierwszego stopnia przewiduje, że dla ich zaliczenia student musi zgromadzić 180 punktów ECTS. Z kolei zaliczenie semestru wymaga uzyskania 30 punktów (jedynie w semestrze V liczba punktów wynosi 31, a w semestrze VI 29). Punkty są w

sposób prawidłowy przypisane do poszczególnych przedmiotów, uwzględniając nakład pracy niezbędny do ich zaliczenia.

Dla zaliczenia studiów drugiego stopnia wymagane jest uzyskanie 120 punktów ECTS. We wszystkich semestrach ich liczba jest jednakowa i wynosi 30. Punkty przypisane do poszczególnych przedmiotów prawidłowo odzwierciedlają nakład pracy niezbędny do uzyskania wiedzy i umiejętności z nimi związany. Rozkład punktów jest identyczny na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

Na studiach międzykierunkowych *matematyka i ekonomia* plan studiów przewiduje dla ich zaliczenia obowiązek uzyskania 236 punktów ECTS, w tym 101 z przedmiotów z zakresu nauk matematycznych. Liczba punktów ECTS w poszczególnych semestrach wynosi od 33 do 43.

Tak skonstruowany system ECTS jest zgodny ze standardami kształcenia oraz wymaganiami określonymi w rozporządzeniu z dnia 3 października 2006 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia osiągnięć studenta.

2. Analiza i ocena wyników kształcenia

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych osiągnięć studentów

Regulamin studiów UMK pozostawia w kompetencjach rad wydziału decyzje, co do określenia w ramach planów studiów zajęć, w których udział jest obowiązkowy, oraz ustalenie sposobu ich zaliczenia. Zaliczenia zajęć obowiązkowych dokonuje się na podstawie obecności studenta, oceny jego aktywności oraz uzyskanych ocen. Prowadzący dany przedmiot ma obowiązek podania do wiadomości studentów na pierwszych prowadzonych z nimi zajęciach warunków uzyskania zaliczenia i jego formy.

Terminy egzaminów są ustalane przez prowadzącego przedmiot i zatwierdzane przez dziekana. Terminy te podawane są do wiadomości studentów, na co najmniej 14 dni przed zakończeniem zajęć z danego przedmiotu. Studentowi przysługuje prawo do zdawania jednego egzaminu poprawkowego z danego przedmiotu. W przypadku kwestionowania bezstronności egzaminatora bądź wystąpienia okoliczności wskazujących na nieprawidłowe przeprowadzenia egzaminu dziekan może na wniosek studenta zarządzić egzamin komisyjny. W stosunku do studenta, który nie zaliczył semestru bądź roku dziekan może podjąć decyzję o skreśleniu z listy studentów, skierowaniu na powtarzanie semestru bądź roku lub zezwolić na warunkowe studiowanie na wyższym semestrze bądź roku.

W ocenianej jednostce prace zaliczeniowe i egzaminacyjne gromadzone są w sposób systemowy. Zespół oceniający miał możliwość zapoznania się z pracami z kilkudziesięciu przedmiotów. Należy stwierdzić, że formy sprawdzania wiedzy są w odpowiednim stopniu zróżnicowane i dostosowane do charakteru zajęć. Stosowane są w szczególności testy jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, pytania otwarte, zadania opisowe i obliczeniowe, egzaminy ustne, prace projektowe. Na pracach umieszczane są oceny, poprawki błędów, uwagi.

Analiza struktury ocen z roku akademickiego 2009/2010 w układzie przedmiotów realizowanych w poszczególnych katedrach wskazuje, że nie występuje zjawisko ich zawyżania.

Przykładowo z przedmiotów prowadzonych przez Katedrę Ekonomii w pierwszym terminie 13% stanowiły oceny niedostateczne, 31% dostateczne, 12% dostateczne plus, 17% osób uzyskało ocenę dobrą, 9% - dobrą plus i 18% - bardzo dobrą. Oceny z przedmiotów realizowanych w Katedrze Ekonometrii i Statystyki miały następującą strukturę: niedostateczny 11%, dostateczny 36%, dostateczny plus - 15%, dobry - 17%, dobry plus - 10% i bardzo dobry - 11%.

System weryfikacji osiągnięć studentów jest odpowiednio wystandaryzowany i zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Zasady oceniania podawane są do wiadomości studentów. Tak opracowany i funkcjonujący system weryfikacji osiągnięć studentów należy uznać za prawidłowy.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu

Odsiew studentów na ocenianym kierunku studiów jest największy na pierwszym roku. W roku akademickim 2009/2010 ze 195 nowoprzyjętych studentów pierwszego stopnia skreślonych zostało 77. Na drugim roku ze 152 skreślono 24, a na trzecim ze 134 jedynie 2. W sumie odsiew na studiach pierwszego stopnia wyniósł niemal 20 %. Natomiast ze studiów stacjonarnych drugiego stopnia skreślono po pierwszym roku 10 ze 120 przyjętych. Na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia po pierwszym roku skreślono 12 z 71 przyjętych, a po drugim 1 osobę.

Jako główne przyczyny odsiewu władze Wydziału podają słabe przygotowanie matematyczne studentów, co sprawia im problemy z zaliczaniem przedmiotów ilościowych, oraz przyczyny losowe.

2.3. Ocena zasad dyplomowania

Prace dyplomowe przygotowywane są wyłącznie przez studentów studiów drugiego stopnia. Ogólne regulacje związane z procesem dyplomowania zawarte są w regulaminie studiów. Brak jest natomiast szczegółowych regulacji dotyczących procesu dyplomowania, a zwłaszcza wymogów merytorycznych i formalnych stawianych pracom dyplomowym. Zasady ogólne zawarte w Regulaminie studiów przewidują, że praca dyplomowa przygotowywana jest pod kierunkiem opiekuna naukowego. Jego funkcję może pełnić nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora bądź stopień naukowy doktora habilitowanego. W uzasadnionych przypadkach rada wydziału może upoważnić do opiekowania się pracą dyplomową nauczyciela posiadającego stopień naukowy doktora.

Tematy prac dyplomowych ustalane są z uwzględnieniem specjalizacji naukowej promotora i zainteresowań studenta. Tematy prac prowadzonych przez doktorów zatwierdzane są przez kierownika katedry.

Seminaria prowadzone są w grupach 8-15 osobowych. Ocena pracy dyplomowej dokonywana jest przez promotora i recenzenta wyznaczonego przez dziekana. Recenzentem może być nauczyciel akademicki posiadający, co najmniej stopień naukowy doktora. W przypadku, gdy promotorem jest doktor, przyjęto zasadę powoływania recenzenta z grona samodzielnych pracowników naukowych.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest zaliczenie wszystkich przedmiotów i zdanie wszystkich egzaminów, zaliczenie praktyk ujętych w planie studiów oraz uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana. W jej skład wchodzi przewodniczący (dziekan bądź powołany przez niego nauczyciel akademicki), promotor i recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym.

Studenci studiów pierwszego stopnia nie przygotowują prac dyplomowych. Uczestniczą oni w konwersatoriach przygotowujących ich do egzaminu dyplomowego. Konwersatoria prowadzone są przez doktorantów. Na egzaminie dyplomowym studenci odpowiadają na pytania zawarte w zestawie po 15 zagadnień egzaminacyjnych z zakresu 5 przedmiotów: podstaw makroekonomii, międzynarodowych stosunków gospodarczych, mikroekonomii, polityki gospodarczej, finansów publicznych i rynków finansowych. Pytania są losowane.

Na studiach międzykierunkowych Matematyka i *Ekonomia* studenci przygotowują pracę dyplomową z matematyki, natomiast z ekonomii zdają egzamin dyplomowy. Spełnienie tych wymogów umożliwia otrzymanie dwóch dyplomów. Natomiast w razie zainteresowania otrzymaniem tylko jednego dyplomu student musi spełnić odpowiednio jeden z tych wymogów.

Egzamin dyplomowy dla studentów studiów drugiego stopnia obejmuje trzy grupy zagadnień: ogólną wiedzę z zakresu ekonomii, wiedzę z zakresu problematyki pracy oraz z zakresu przeprowadzonych badań.

W związku z tym, że studenci studiów pierwszego stopnia ocenianego kierunku nie przygotowują pracy dyplomowej podstawą wyliczenia ostatecznego wyniku ze studiów jest suma średniej ocen z przebiegu studiów z wagą 0,75 oraz z egzaminu dyplomowego z wagą 0,25. Natomiast ostateczny wynik ze studiów drugiego stopnia ustalany jest jako suma średnich ocen z przebiegu studiów, pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego z zastosowaniem odpowiednio wag: 0,6, 0,2 i 0,2.

Zasady organizacji i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego są prawidłowe – właściwie określono zakresy tematyczne egzaminu, składy komisji oraz zasady wystawiania ocen końcowych ze studiów. W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów opracowano również szczegółowe zasady przygotowania prac dyplomowych, które są elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Z analizy i oceny prac dyplomowych wynika, że istotna ich część nie mieści się w kanonie kierunku *ekonomia* i bliska jest specjalnościom: *Ekonomia* menedżerska oraz *Finanse międzynarodowe*, w zakresie treści dotyczących zarządzania oraz finansów i rachunkowości.

W grupie studentów specjalności *Ekonomia* menedżerska niestacjonarnych studiów drugiego stopnia broniących prace w okresie 1.03-23.11.2010 na 36 prac 18 miało tematy nieodpowiadające specjalności (np. Marka jako element całościowej identyfikacji firmy), a w grupie 61 studentów studiów stacjonarnych na 61 prac z okresu 1.03-31.12.2010 aż 24 miały tematy z zakresu zarządzania (np. Negocjacje jako instrument zarządzania konfliktem w organizacji). Z kolei na specjalności *Finanse międzynarodowe* na 53 prace

bronione z roku 2010 tylko 6 dotyczyło finansów międzynarodowych, a pozostałe finansów w odniesieniu do podmiotów krajowych.

Niektóre recenzje są zbyt pobieżne, czy wręcz powielają ogólnikowe stwierdzenia. Prace składają się z rozbudowanych części opisowych opartych na literaturze przedmiotu, głównie książkowej, z niewielkim wykorzystaniem innych źródeł, w tym artykułów z czasopism specjalistycznych. Ich poziom merytoryczny jest dobry. Prace są przygotowywane poprawnie pod względem formalnym.

W protokołach z dwóch egzaminów magisterskich nie wskazano tytułu uzyskanego przez studenta. Struktura ocen na studiach drugiego stopnia związanych z procesem dyplomowania, poza relatywnie wysoką średnią ocen z egzaminu, nie nasuwa zastrzeżeń. Przykładowo na studiach niestacjonarnych w roku akademickim 2009/2010 średnia ocen z egzaminu dyplomowego wyniosła 4,45, ocen z pracy 4,22, ocen na dyplomie 4,06. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia średnia ocen z egzaminu wyniosła 4,37, a średnia ocen na dyplomie 3,97.

Załącznik nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego

3.1. Ocena stosowanych metod

Na ocenianym kierunku studiów stosowany jest zróżnicowany zestaw form zajęć i metod dydaktycznych. Wykłady prowadzone są zarówno w formie tradycyjnej, jako wykład podawczy, jak i interaktywnej, włączającej studentów do konwersacji z wykładowcą. Wzbogaceniu przekazu wiedzy i zwiększeniu percepcji słuchaczy w ramach wykładów służą prezentacje multimedialne. W ramach wykładów wykorzystywane są także studia przypadków.

W ramach ćwiczeń wykorzystywane są takie metody dydaktyczne, jak: metoda sytuacyjna (analiza przypadków), burza mózgów, gry dydaktyczne, symulacje, modelowanie zachowań, prezentacje multimedialne, filmy. Do prowadzenia ćwiczeń wykorzystywane są także arkusze kalkulacyjne, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe (Gretl, SPSS i inne) oraz metody e-learningowe w formie quizów, testów wiadomości, opisów przypadków, interaktywnych samouczków, słowników pojęć.

Metody prowadzenia zajęć dydaktycznych są określone w sylabusach przedmiotów. Zostały one w odpowiedni sposób dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów i umożliwiają nabycie deklarowanych w sylwetce absolwenta umiejętności.

Oferta programowa Wydziału wzbogacana jest o zajęcia prowadzone w językach obcych. Wykłady, warsztaty i seminaria prowadzone są zarówno przez wykładowców zagranicznych, jak i polskich. W latach 2009-2010 odbyło się 15 wykładów gościnnych wygłoszonych przez profesorów zagranicznych.

Wydział nie posiada na ocenianym kierunku studiów specjalnej oferty dla osób niepełnosprawnych. Formą wsparcia dla tych osób jest możliwość przyznania indywidualnej organizacji studiów.

3.2. Ocena dostępności i jakości sylabusów

Sylabusy przedmiotów zawierają wszystkie niezbędne elementy: nazwę jednostki prowadzącej kierunek, nazwę kierunku (nazwy specjalności), nazwę przedmiotu, określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymaganiami wstępnymi, liczbę godzin zajęć, w tym wykładów, ćwiczeń, liczbę punktów ECTS, metody dydaktyczne, formę i warunki zaliczenia przedmiotu, treści programowe, wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, nazwisko osoby prowadzącej.

Sylabusy są obecnie udostępniane studentom w wersji papierowej w bibliotece. W związku z planowanym rozwojem systemu USOS od przyszłego roku mają być udostępnione w wersji elektronicznej.

3.3. Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Praktyka zawodowa jest integralną częścią planu studiów i realizowana jest na studiach pierwszego stopnia w wymiarze 3 tygodni. Praktyka jest obligatoryjna dla studentów studiów pierwszego stopnia i fakultatywna dla studentów studiów drugiego stopnia. Organizacja praktyk została uregulowana w Zarządzeniu Rektora nr 100 z dnia 10 sierpnia 2009 r. w sprawie zasad odbywania praktyk zawodowych oraz opartym na nim dokumencie przyjętym przez Radę Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania. Opracowane zostały wzory dokumentów związanych z praktykami zawodowymi: zaświadczenie o odbyciu praktyki w przedsiębiorstwie, wnioski o zwolnienie z praktyki zawodowej na podstawie zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej lub podejmowania innych form działalności w ramach Uniwersytetu i poza nim.

Cele praktyk zawodowych zostały określone w sposób prawidłowy. Zaliczono do nich w szczególności:

- zapoznanie uczestnika praktyki ze środowiskiem zawodowym,
- kształtowanie umiejętności zawodowych związanych z miejscem odbywania praktyki,
- kształtowanie umiejętności komunikowania się w organizacji,
- doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, zarządzania czasem, odpowiedzialności za powierzone zadania.

Praktyki mogą odbywać się w następujących formach:

- praktyka indywidualna odbywana w instytucji wybranej przez studenta i zaakceptowanej przez Wydział, który sprawuje nadzór nad jej realizacją,
- praktyka zorganizowana w instytucjach oferowanych przez Wydział,
- praktyka realizowana w ramach inkubatora przedsiębiorczości,
- zaliczenie na podstawie umowy o pracę w zakładzie pracy na stanowisku zgodnym z profilem kierunku studiów,
- prowadzenie własnej działalności gospodarczej,
- prowadzenie działalności wewnątrz Uniwersytetu bądź poza nim w formie pozwalającej na realizację celów praktyki.

Wydział oferuje studentom szeroką możliwość odbywania praktyk zorganizowanych w oparciu o porozumienia zawarte z kilkudziesięcioma organizacjami gospodarczymi i instytucjami

z terenu województwa i całego kraju. Co roku na praktyki zorganizowane kierowanych jest około 250 studentów.

Zaliczenia praktyki dokonuje powołany przez dziekana pełnomocnik ds. praktyk zawodowych. Podstawą zaliczenia jest złożenie odpowiednich dokumentów zgodnie z rodzajem praktyki.

Na tej podstawie można stwierdzić, że praktyki zawodowe zostały na ocenianym kierunku studiów prawidłowo włączone do ich programu. Sformułowane są cele praktyk i dopuszczone ich zróżnicowane formy, a studenci mają zapewnione niezbędne wsparcie w znalezieniu miejsca praktyki. Organizacja praktyk i kontrola nad ich realizacją są właściwe.

3.4. Ocena organizacji studiów

Studenci mają możliwość korzystania z różnych form indywidualizacji procesu kształcenia. Podstawowe zasady związane z indywidualizacją kształcenia określone zostały w Regulaminie studiów. Są one zgodne z powszechnie stosowanymi w krajowym szkolnictwie wyższym. Dla osób osiągających bardzo dobre wyniki w nauce przewidziany jest indywidualny tok studiów. Opiekun naukowy studenta i program studiów są w tym przypadku zatwierdzane przez Komisję Dydaktyczną. Aktualnie na ocenianym kierunku z ITS-u nie korzysta żaden student. Natomiast osoby studiujące równolegle na innych uczelniach bądź kierunkach oraz znajdujące się w różnych trudnych sytuacjach życiowych (wychowujące dzieci, niepełnosprawne) mogą otrzymać zgodę na indywidualną organizację studiów. Krajowej i zagranicznej mobilności studentów służą program MOST oraz programy Erasmus i Leonardo da Vinci.

Liczebność grup w ramach zajęć dydaktycznych regulowana jest Uchwałą Senatu UMK w Toruniu z dnia 22 czerwca 2010 r. Przewiduje ona w szczególności, że wykłady prowadzone są w grupach nie mniejszych niż 25 osób, lektoraty nie mniejszych niż 20 osób, ćwiczenia w grupach nie większych niż 30 osób. Faktyczna liczebność grup na ocenianym kierunku studiów podlega kontroli działu kształcenia i nie przekracza wymagań określonych w Uchwale.

Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku z różnym rozkładem czasowym w trakcie dnia. Natomiast zajęcia na studiach niestacjonarnych organizowane są w ramach zjazdów. Przeciętnie w miesiącu organizowane są dwa zjazdy w soboty i niedziele. Zajęcia odbywają się w ramach poszczególnych zjazdów z różnym rozkładem czasowym. Rozpoczynają się o godzinie 8.00 bądź 9.45 i trwają do godziny 16.30 bądź 18.15. Większość zajęć odbywa się w blokach czterogodzinnych. Zdarzają się jednak także bloki sześciogodzinne, co należy uznać za nadmierną koncentrację zajęć.

Na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów została zapewniona właściwa dostępność studentów do pracowników realizujących zajęcia dydaktyczne. Pracownicy mają obowiązek odbywania dwóch dyżurów w tygodniu po jednej godzinie. Wykładowcy prowadzący zajęcia na studiach niestacjonarnych mają obowiązek organizowania jednego dyżuru w trakcie zjazdów lub w godzinach popołudniowych w dni powszednie.

Wnioski:

- sylwetki absolwenta studiów, zarówno w odniesieniu do studiów pierwszego i drugiego stopnia, zostały opracowane w sposób zbyt ogólny, brak jest ich powiązania z konkretnymi specjalnościami. Nie wskazują na kształtowanie w procesie edukacyjnym postaw studentów. Sylwetki absolwenta są podawane do wiadomości zainteresowanych podmiotów,
- tryb i warunki rekrutacji kandydatów na studia oraz terminy przyjmowania przez Senat uchwał w tej sprawie są prawidłowe. Na obydwu stopniach studiów prowadzona jest selekcja kandydatów w oparciu o wyniki uzyskane na poprzednim szczeblu kształcenia, co pozwala na stawianie wyższych wymagań w trakcie studiów,
- plan studiów pierwszego stopnia spełnia wszystkie wymagania, co do treści programowych i liczby godzin przewidzianych dla całych studiów, poszczególnych przedmiotów i ich grup. Także plany studiów drugiego stopnia są zgodne pod względem liczby godzin i treści programowych z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia,
- moduły wybierane przez studentów studiów pierwszego stopnia jako forma zajęć specjalistycznych oraz specjalności na studiach drugiego stopnia w zdecydowanej większości mieszczą się w kanonie wiedzy akredytowanego kierunku studiów. Jedynie Moduł menedżerski na studiach pierwszego stopnia, a zwłaszcza specjalność *Ekonomia menedżerska* na studiach drugiego stopnia zawierają znaczącą liczbę przedmiotów z „zarządzania”. Tym samym specjalność ta nie mieści się w kanonie wiedzy akredytowanego kierunku,
- oferta dydaktyczna określona przez Uczelnię uzupełniająca standardy kształcenia na studiach pierwszego stopnia oparta jest na dodatkowych przedmiotach obowiązkowych oraz wybieralnych modułach, a na studiach drugiego stopnia na specjalnościach. Jest ona odpowiednio rozwinięta i pogłębia wiedzę studenta z zakresu danego kierunku studiów,
- oferta zajęć do wyboru obejmuje moduły na studiach pierwszego stopnia i specjalności na studiach drugiego stopnia oraz w obydwu przypadkach seminaRIA dyplomowe. Stosunkowo duża liczba godzin przewidziana na te formy zajęć sprawia, że spełniony jest wymóg przeznaczenia na zajęcia do wyboru, co najmniej 30 % liczby godzin będących różnicą łącznej liczby godzin zajęć określonych w standardach i liczby godzin zajęć przeznaczonych na realizację treści podstawowych, kierunkowych oraz ujętych w pkt. V standardów,
- analiza planów studiów pierwszego i drugiego stopnia wskazuje, że sekwencja ujętych w nich przedmiotów jest właściwa. Zachowano niezbędne powiązania występujące pomiędzy treściami programowymi w poszczególnych przedmiotach,
- udział zajęć prowadzonych w formach aktywnych na studiach pierwszego stopnia oraz na studiach stacjonarnych drugiego stopnia jest właściwy. Natomiast na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia zbyt dużo zajęć realizowanych jest w formie wykładów (63 %), a zbyt mało w formie ćwiczeń (28 %),
- system punktów ECTS, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, jest skonstruowany zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i właściwie uwzględnia efekty kształcenia,
- system weryfikacji osiągnięć studentów jest odpowiednio wystandaryzowany i zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Zasady oceniania są podawane do wiadomości studentów i mają oni zapewnione uzasadnienie wystawianych ocen. Tak opracowany i funkcjonujący system weryfikacji osiągnięć studentów należy

uznać za prawidłowy,

- zasady organizacji i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego są prawidłowe – właściwie określono zakresy tematyczne egzaminu, składy komisji oraz zasady wystawiania ocen końcowych ze studiów,
- praktyki zawodowe zostały na ocenianym kierunku studiów prawidłowo włączone do programu studiów. Odbývają się one w wymaganym wymiarze, sformułowane są cele praktyk i dopuszczone ich zróżnicowane formy, a studenci mają zapewnione niezbędne wsparcie w znalezieniu miejsca praktyki. Organizacja praktyk i kontrola nad ich realizacją są właściwe,
- organizacja studiów jest prawidłowa. Studenci mają możliwość korzystania w uzasadnionych przypadkach z indywidualnych programów i organizacji studiów. Harmonogramy zajęć ustalane są prawidłowo. Na studiach niestacjonarnych została zapewniona odpowiednia liczba zjazdów. Pewne zastrzeżenia budzi jedynie nadmierna koncentracja zajęć z niektórych przedmiotów na studiach niestacjonarnych (bloki 6-godzinne),
- tematyka istotnej części prac nie mieści się w kanonie kierunku *ekonomia*. Pozostałe bliskie są specjalnościom: *Ekonomia menedżerska* oraz *Finanse międzynarodowe*. Szereg prac jest napisana wyłącznie na podstawie literatury w języku polskim. Niektóre recenzje są zbyt pobieżne, czy wręcz powielają ogólnikowe stwierdzenia. Prace składają się z rozbudowanych części opisowych opartych na literaturze przedmiotu, głównie książkowej, z niewielkim wykorzystaniem innych źródeł, w tym artykułów z czasopism specjalistycznych. Ich poziom merytoryczny jest dobry. Niektóre prace zawierają istotne błędy merytoryczne niezauważone przez promotora i recenzentów a w niektórych analiza teoretyczna jest bardzo pobieżna.
- niewielka część tematów prac dyplomowych nie odpowiada akredytowanemu kierunkowi studiów i dotyczy raczej kierunku *zarządzanie* oraz *finanse i rachunkowość*. Większość prac jest napisana wyłącznie na podstawie literatury w języku polskim, niektóre prace zawierają istotne błędy merytoryczne niezauważone przez promotora i recenzentów a w niektórych analiza teoretyczna jest bardzo pobieżna.

Ogólna ocena procesu kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu, pomimo zidentyfikowania szeregu błędów obniżających jakość kształcenia, jest pozytywna.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

Na wewnętrzny system oceny jakości składa się kilka rodzajów działań stale podejmowanych na WNEiZ.

Po pierwsze, opracowano i systematycznie aktualizuje się podstawowe elementy procesu dydaktycznego: misja WNEiZ, sylwetki absolwentów, programy studiów, programy poszczególnych przedmiotów wraz z wymaganiami dotyczącymi zaliczeń, systemem punktów kredytowych, zakresem wymagań stawianych pracom dyplomowym.

Po drugie, program jest monitorowany i oceniany przez komisję dydaktyczną, która okresowo zgłasza propozycje zmian i ulepszeń. Najczęściej inicjatywa zmian programowych wychodzi ze strony katedr. Spotkania Komisji odbywają się raz w miesiącu. W składzie komisji obok pracowników naukowo – dydaktycznych uczestniczą studenci oraz, jak wynika z rozmowy z Dziekanem, okresowo zapraszani są przedstawiciele środowisk gospodarczych.

Po trzecie, przydział zajęć dydaktycznych dokonywany jest w każdym roku akademickim przez prodziekana ds. studenckich, które przekazuje zapotrzebowanie na zajęcia poszczególnym katedrom zgodnie z ich specjalnościami. W przypadku zajęć, które nie mogą być obsadzone w ramach istniejących katedr prodziekan zwraca się do pracowników innych katedr lub wydziałów. Ostatecznie przydział zajęć jest zatwierdzany przez Dziekana Wydziału. Pracownicy podpisują indywidualne karty obowiązków dydaktycznych z pełnym przydziałem zajęć.

Po czwarte, na WNEiZ działa system ocen studenckich ujednolicony w ramach całej uczelni (Zarządzenie nr 73 Rektora z 2009 r.). Ankietowane są wszystkie zajęcia po ich zakończeniu w danym roku akademickim. Pytania zawarte w ankietach pozwalają na wszechstronną ocenę jakości zajęć. Wyniki ocen składane są do Prodziekana ds. studenckich, który zapoznaje z nimi komisję dydaktyczną, zainteresowanych pracowników i kierowników katedr. Oceny te są elementem okresowych ocen nauczycieli akademickich. Ponadto, jak wynika z bezpośrednich rozmów w czasie wizytacji, wyniki ankiet są systematycznie monitorowane przez Dziekana, który na bieżąco reaguje na wszystkie sygnalizowane w nich nieprawidłowości.

Po piąte, system hospitacji zajęć dydaktycznych regulowany jest uchwałą Senatu Uczelni. Hospitacje odbywają się raz na dwa lata i są przeprowadzane przez kierowników katedr lub koordynatorów przedmiotów. Wyniki hospitacji są także elementem okresowych ocen nauczycieli akademickich.

Po szóste, okresowe oceny odbywają się raz na cztery lata oraz w przypadku pracowników, którym upływa termin umowy o pracę, przed jej zakończeniem. Obok osiągnięć naukowych oceniane są wyniki pracy dydaktycznej. Ważnym źródłem informacji są wyniki ankiet studenckich oraz hospitacji zajęć. Niezależnie od okresowych ocen Dziekan systematycznie monitoruje napływające informacje z tych źródeł i w przypadkach zasygnalizowanych nieprawidłowości przeprowadza rozmowy z zainteresowanymi pracownikami i kierownikami katedr. Efektem okresowych ocen mogą być decyzje o zwolnieniu pracowników z pracy (np. według informacji uzyskanych w rozmowie z Panem Dziekanem prof. dr hab. Józefem Stawickim w ub. roku akademickim takie decyzje podjęto w stosunku do 2 nauczycieli akademickich).

Podsumowując, wewnętrzny system oceny jakości zawiera wszystkie najczęściej identyfikowane w podmiotach sektora szkół wyższych elementy, których celem jest zapewnienie i stałe monitorowanie jakości kształcenia. Identyfikuje się brak jednoznacznie określonych jego funkcji dotyczących wszystkich sfer kształtujących jakość oraz aspektu instrumentalnego, który wymuszałby respektowanie przyjętych przez Uczelnię standardów

Część IV. Nauczyciele akademicy

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich*, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy		Dodatkowe miejsce pracy	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	11	10 (3)	-	1	-
Doktor habilitowany	20	18 (5)	1	1	-
Doktor	68	30 (8)	35	2	1
Pozostali	11	3	8	-	-
Razem	110	61 (16)	44	4	1

* w nawiasie podano liczbę nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego.

Nauczyciele akademicki zatrudnieni na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania zatrudnieni są na podstawie mianowania (55,5%) i umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (40%). W Uczelni jako dodatkowym miejscu pracy zatrudnionych jest 4,5% ogółu pracowników tego Wydziału. Udział nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora i stopniem naukowym doktora habilitowanego zatrudnionych na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania w ogólnej liczbie nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale wynosi 28,2%.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2006	20 (10)		
2007	16 (7)		
2008	10 (5)	4 (2)	
2009	12 (5)	3 (2)	2
2010	10 (5)		1 (1)
Razem	68 (32)	7 (4)	3 (1)

W Uczelni obserwuje się rozwój kadry naukowej, bowiem aż 32 osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku uzyskały w okresie ostatnich 5-ciu lat stopień naukowy doktora, 4 osoby stopień naukowy doktora habilitowanego i 1 osoba tytuł naukowy profesora.

Jak wynika z zestawienia ogólna liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w ocenianej jednostce jest wystarczająca dla prowadzenia kształcenia na zadeklarowanych 3 kierunkach studiów i dotyczy to zarówno nauczycieli z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym dr hab., jak i stopniem naukowym doktora, w tym także do prowadzenia studiów na kierunku *ekonomia*.

Także liczba uzyskanych stopni naukowych oraz – choć w mniejszym stopniu tytułów naukowych – pozwala optymistycznie ocenić możliwości rozwoju kadrowego Wydziału.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

- formalno-prawnych

Aktualne oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* w UMK w Toruniu, zostały podpisane na początku roku akademickiego. Znajdują się one w aktach osobowych tych osób.

Zgodnie z informacjami zawartymi w oświadczeniach nauczycieli akademickich wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby spełniają warunek określony w art. 9 pkt. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, tzn. stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie.

Warunek określony w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048, późn. zm.), spełniają wszystkie wyżej wymienione osoby, tj. są zatrudnione w Uczelni na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego.

Ponadto, wszystkie osoby zaliczone do minimum kadrowego osobiście prowadzą zajęcia na kierunku *ekonomia*: osoby ze stopniem dr hab. lub tytułem profesora w wymiarze, co najmniej 60 godz. zaś osoby ze stopniem naukowym doktora - co najmniej 90 godz.

- merytorycznych

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania dla kierunku *ekonomia* zgłosił do minimum kadrowego 16 pracowników, w tym 8 osób w grupie profesorów i doktorów habilitowanych i 8 doktorów. Po zapoznaniu się z przedłożonym wykazem dorobku naukowego 8 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych zakwalifikowano do minimum kadrowego w grupie osób posiadających dorobek naukowy z zakresu akredytowanego kierunku studiów. Spośród zgłoszonych doktorów do minimum kadrowego zostało zakwalifikowanych 8, w tym 7 z dorobkiem naukowym z zakresu kierunku *ekonomia*, oraz jeden z dorobkiem w dziedzinie nauki z tym kierunkiem związanej zakresu dziedziny. Wszystkie osoby są zgłoszone do minimum kadrowego na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich.

Generalna ocena minimum kadrowego wypadła pozytywnie.

Uwzględniając wynik oceny, należy stwierdzić, iż wymagania dotyczące minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich na kierunku *ekonomia* na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu są spełnione.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony (nie może być mniejszy niż 1:180 - § 11 pkt 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z

dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144, poz. 1048 z późn. zm.). I tak:

- a. Liczba nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów - 16
- b. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów zweryfikowana w trakcie wizytacji zespołu PKA - 942
- c. Relacje wymagane przepisami prawa dla ocenianego kierunku 1:180
- d. Relacje w ocenianej jednostce – na jednego nauczyciela akademickiego zaliczanego do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* przypada 58,9 studenta.

Powyższe dane wskazują, iż na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania dla kierunku *ekonomia* relacje pomiędzy nauczycielami z minimum kadrowego a liczbą studentów są poprawne. Na 1 nauczyciela (z minimum kadrowego) przypada średnio statystycznie 59 studentów.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych

Obsada zajęć jest w zasadzie zgodna z posiadanym dorobkiem naukowym. W bardzo nielicznych przypadkach brak jest takiej zgodności (np. jeden z doktorów prowadzi zajęcia z ekonomii międzynarodowej i nie ma żadnego dorobku naukowego w tej dziedzinie; inny prowadzi zajęcia z mikroekonomii nie mając dorobku w tej dziedzinie).

Okresowo pojedyncze zajęcia a w nielicznych przypadkach 10 godzinne cykle zajęć, prowadzili wykładowcy zagraniczni (łącznie 15 osób w latach 2009 – 2010 r.). Ponadto niektóre wykłady prowadzone są w języku angielskim przez kadrę polską WNEiZ (21 osób w latach 2006 – 2010).

Obciążenie zajęciami pracowników jest także prawidłowe. Wizytacje wykazały na ogół dobry poziom merytoryczny i metodyczny zajęć.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem wizytującym

W toku spotkania z kadrą reprezentującą pracowników Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu kierunku *ekonomia*, pracownicy wskazali na szereg istotnych, ich zdaniem, zagadnień, mających wpływ na jakość kształcenia. Do najistotniejszych można zaliczyć:

- dobrą atmosferę panującą wśród pracowników Wydziału, która tworzy szczególne warunki sprzyjające prowadzeniu działalności naukowej, dydaktycznej oraz rozwoju naukowego,
- infrastruktura Uczelni, która wspiera proces kształcenia,
- zwracanie uwagi na podnoszenie jakości prac magisterskich oraz zapewnianie zgodności ich tematyki z kanonem kierunku, co staje się istotnym wyzwaniem wszystkich pracowników realizujących seminaria magisterskie, a także

- miejsca uczelni niepublicznych funkcjonujących w sektorze szkół wyższych, z których część psuje renomę uczelni całego sektora realizując proces kształcenia niezgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz
- trudności we właściwym zapewnieniu jakości kształcenia na studiach II stopnia, gdzie zgodnie z zasadami systemu bolońskiego, kształcą się studenci po różnych kierunkach studiów.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich

Wszystkie teczki osobowe pracowników są podzielone na części A, B i C. Sprawdzone teczki zawierają dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia – zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286, z późn. zm.), a poszczególne akta zostały ponumerowane. W teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia lekarskie. Wskazani do minimum kadrowego nauczyciele akademicki odbyli aktualnie szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ponadto, w teczkach znajdują się aneksy do aktów mianowania oraz umów o pracę, na mocy, których dostosowano dokumenty dotyczące nawiązania stosunków pracy do brzmienia ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z art. 264 ust. 8. Zawarto w nich informację o Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu jako podstawowym miejscu pracy w rozumieniu ustawy. W teczkach osobowych znajdują się również stosowne oświadczenia.

Dokumentacja osobowa prowadzona jest niezwykle starannie.

Polityka kadrowa nastawiona na utrzymanie obecnego stanu kadrowego Wydziału z ewentualnym umiarkowanym wzrostem tego stanu. Ma to być skutkiem uzyskiwania stopni naukowych absolwentów własnych studiów doktoranckich i awansów naukowych zatrudnionej już kadry. Takie działania należy ocenić jako realistyczne, przy czym, kształcenie młodej kadry, zwłaszcza doktorskiej, zapewnia solidne podstawy do prowadzenia studiów na ocenianym kierunku. Aktualnie minimum kadrowe jest spełnione z pewnym nadmiarem w odniesieniu do studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich na kierunku ekonomia.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa

1. Ocena działalności naukowej

W zakresie działalności naukowej Wydział ma II kategorię przyznaną przez Radę Nauki, co chyba dobrze odzwierciedla aktualne rezultaty badań naukowych związanych z ocenianym kierunkiem. Działalność naukowa realizowana jest przede wszystkim w podstawowych jednostkach organizacyjnych Wydziału, czyli w katedrach. Wydział nie określa planów działalności badawczej ani nie wyznacza priorytetów naukowych rozwoju naukowego. Każda katedra ma określany obszar badań naukowych. Z ocenianym kierunkiem studiów związana jest działalność 4 katedr: Ekonomii, Ekonometrii i Statystyki, Gospodarowania Zasobami Ludzkimi oraz Integracji Europejskiej i Polityki Regionalnej. Podstawowe obszary badawcze tych Katedr obejmują następujące zagadnienia:

w Katedrze Ekonomii:

- koniunktura i cykle koniunkturalne gospodarki rynkowej,
- stabilizowanie polskiej gospodarki,
- zmiany instytucjonalne w polskiej gospodarce - szara strefa w Polsce,
- zmiany instytucjonalne na rynku pracy,
- koszty transakcyjne ekorozwoju,
- znaczenie nieodnawialnych zasobów energetycznych dla wzrostu gospodarczego Polski,
- ekonomiczna teoria firmy,
- teoretyczne aspekty racjonalności gospodarowania,
- modelowanie procesów zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwach,
- studia z historii myśli ekonomicznej.

w Katedrze Ekonometrii i Statystyki:

- teoria dynamicznych modeli i ich zastosowania,
- dynamiczne modele ekonometryczne jako narzędzie analizy przyczynowej w ekonomii,
- metody identyfikacji modeli generujących dane,
- modele ekonometryczne w analizie ekonomicznych zjawisk jakościowych,
- instrumenty decyzyjne w ekonometrii,
- zastosowania metod ilościowych w małym przedsiębiorstwie,
- ekonomiczne aspekty ochrony środowiska naturalnego,
- alternatywne metodologie ekonometrycznego modelowania gospodarki narodowej,
- podejście integracyjne i kointegracyjne w zastosowaniu do makroekonomicznych procesów,
- statystyczne studium poziomu życia ludności;

w Katedrze Gospodarowania Zasobami Ludzkimi

- polityka zatrudnienia i rynku pracy w krajach Unii Europejskiej,
- rynek pracy w Polsce wobec integracji z Unią Europejską,
- strategie deregulacji rynku pracy,
- regionalne aspekty rynku pracy i płac,
- systemy motywacyjne w przedsiębiorstwach,
- restrukturyzacja regionów ze starymi przemysłami,
- systemy zabezpieczeń społecznych,

w Katedrze Integracji i Studiów Regionalnych:

- polityka ekonomiczna krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- transformacja systemowa państw postkomunistycznych,
- europejska integracja gospodarcza,
- polityka i gospodarka regionalna, strategie rozwoju regionalnego i lokalnego,
- lokalna polityka gospodarcza,
- polskie i międzynarodowe prawo gospodarcze,
- polityka ekologiczna i ochrona środowiska.

Źródłem finansowania badań naukowych w ostatnich 3 latach są fundusze rozdzielane centralnie na badania własne (723 tys zł łącznie w ramach Wydziału) i statutowe (2031 tys. zł., łącznie w ramach Wydziału) oraz badania zlecone, które w przeliczeniu na badania związane z kierunkiem *ekonomia* stanowiły największą kwotę (2159 tys zł). Kolejną, co do wysokości kwotę przeznaczoną na badania w dziedzinie *ekonomia* uzyskano z uczestnictwa w programach

międzynarodowych (dwa programy Unii Europejskiej na sumę 752 tys. zł.). Stosunkowo w niewielkim stopniu pozyskiwano środki finansowe z grantów MNiSW (11 grantów na sumę 128 tys. zł.).

Jeśli chodzi o rezultaty badań to łączna liczba publikacji w latach 2006 - 2009 związanych z kierunkiem *ekonomia* wyniosła 276, z czego większość stanowiły rozdziały w monografiach lub monografie – 166 oraz publikacje w czasopismach recenzowanych o zasięgu krajowym – 103. Natomiast nie ma ani jednej publikacji zagranicznej w recenzowanych czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej. Także dołączony spis publikacji dla pracowników stanowiących minimum kadrowe wskazuje, że ogólnie liczba publikacji zagranicznych w wydawnictwach spoza tej listy jest także znikoma. **Na tej podstawie można ocenić, że publikowany dorobek naukowy pracowników WNEiZ z zakresu ekonomii nie funkcjonuje w obiegu międzynarodowym.** Także liczba publikacji w recenzowanych czasopismach o zasięgu krajowym za ostatnie 3 lata jest mniejsza. Zatem głównie dorobek naukowy w dziedzinie ekonomii jest publikowany w wydawnictwach o zasięgu lokalnym. Jest to z pewnością istotna słabość działalności naukowej związanej z kierunkiem *ekonomia*. **Podniesienie jakości prac naukowych, które mogłyby być upowszechniane w publikacjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym powinno być jednym z priorytetów polityki naukowej władz Wydziału.**

W ostatnich 5 latach Wydział zorganizował 24 konferencje o tematyce związanej z ocenianym kierunkiem studiów, w tym 3 konferencje miały charakter międzynarodowy. O słabym funkcjonowaniu w międzynarodowym życiu naukowym świadczy również bardzo ograniczone uczestnictwo w zagranicznych konferencjach naukowych. Według Raportu samooceny w ostatnich 4 latach tylko 5 osób uczestniczyło w takich konferencjach, przy czym, zaledwie 2 prezentowało swój dorobek w miarę systematycznie uczestnicząc w kilku konferencjach zagranicznych. Charakterystyczne, że bardzo niewielki jest udział w konferencjach zagranicznych młodych pracowników nauki. **Władze Wydziału powinny podjąć działania zmierzające do radykalnego zwiększenia aktywności konferencyjnej młodych pracowników na arenie międzynarodowej. Aktywny udział w takich konferencjach jest najczęściej pierwszym krokiem do zaistnienia młodych naukowców w międzynarodowym obiegu naukowym.**

Na Wydziale wydawane są 3 czasopisma naukowe: *Ekonomia* i Prawo – 9 pkt., *Acta Universitatis* – 6 pkt. oraz *Dynamic Econometric Models* – 9 pkt.

Załącznik 6. Działalność naukowa jednostki

2. Ocena współpracy międzynarodowej

Trudna do oceny jest międzynarodowa współpraca naukowa Wydziału w zakresie badań powiązanych z kierunkiem *ekonomia*. Wprawdzie w Raporcie samooceny podano, że WNEiZ współpracuje z 20 uczelniami zagranicznymi i że ta współpraca przyniosła wymierne efekty w zakresie: realizacji wspólnych projektów badawczych, wspólnej organizacji międzynarodowych konferencji naukowych oraz czynnego udziału pracowników WNEiZ w pracach organizacji zagranicznych. Jednakże w Raporcie nie podano żadnych konkretnych informacji wspierających te ogólne stwierdzenia. Nie znajduje żadnego odzwierciedlenia ani w publikacjach naukowych, ani np. we wspólnie organizowanych konferencjach, liczba tematów realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi jest także niewielka. Konkretnie tematy badawcze realizowane we współpracy z ośrodkami zagranicznymi zostały podane:

dla **Katedry Gospodarowania Zasobami Ludzkimi:**

1. *Changes in Industrial Competitiveness as a Factor of Integration: Identifying Challenges of the Enlarged Single European Market* – w ramach projektu z CASE
2. *Przejęciowe rynki pracy w nowych krajach Unii Europejskiej* w ramach współpracy z Wissenschaftszentrum fuer Sozialforschung Berlin w projekcie *Managing Social Risks through Transitional Labour Markets*;

oraz dla **Katedry Integracji i Studiów Regionalnych:**

1. Transformacja i rozwój transgranicznej współpracy gospodarczej na wschodnim pograniczu Polski w kontekście integracji europejskiej,
2. *Between Europe and Russia. Problems of Development and Transborder Co-operation in North-Eastern Borderland of the European Union*,
3. Pogranicze w trakcie przemian. Rozwój i współpraca transgraniczna regionów Polski Wschodniej i państw sąsiedzkich w kontekście integracji europejskiej.

Z informacji wynika, że w badania te zaangażowani są tylko kierownicy obu Katedr.

W przypadku pozostałych Katedr brak jest informacji o tematach współpracy. Wymienione są jedynie albo uczelnie, z którymi jest nawiązana współpraca, albo osoby z uczelni zagranicznych, z którymi utrzymywane są kontakty. Brak jest informacji o jakichkolwiek rezultatach tej współpracy, co dotyczy wszystkich przypadków.

Ponadto Wydział prowadzi współpracę międzynarodową na podstawie umów zawieranych z uczelniami zagranicznymi w ramach programu *Long-life Learning Program Erasmus* (wcześniej *Socrates/Erasmus*). W ciągu ostatnich 5 lat Wydział korzystał z umów z 45 uczelniami zagranicznymi z 17 krajów. Współpraca ta przynosi wymierne efekty w postaci kształcenia studentów za granicą oraz studentów zagranicznych w kraju. Łącznie w ramach programu Erasmus wyjechało 298 studentów natomiast na Wydział przyjechało 100 studentów zagranicznych. Ponadto korzyścią są pobyty zagraniczne nauczycieli akademickich w ośrodkach zagranicznych. Z tej formy wymiany skorzystało 13 pracowników WNEiZ.

Załącznik 7: Wykaz tematów prac naukowych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prowadzi działalność naukową w dziedzinie ekonomii w zakresie i na poziomie wystarczającym dla prowadzenia studiów II stopnia na ocenianym kierunku. Badania prowadzone są w obrębie katedr, które mają wyraźnie określone plany działalności naukowej, na realizację, których pozyskują środki finansowe zarówno w ramach badań własnych i statutowych, jak również z programów międzynarodowych, badań zleconych oraz, choć w mniejszym stopniu, z grantów MNiSW (poprzednio KBN). Łączna liczba publikacji w zakresie tematyki badawczej związanej z kierunkiem studiów w ostatnich 3 latach wyniosła 276, co daje średnio 2,5 publikacji na jednego pracownika naukowo – dydaktycznego. Podstawową słabością tego dorobku jest jego bardzo niski poziom

umiędzynarodowienia, co znajduje swój wyraz w zerowej liczbie publikacji w zagranicznych czasopismach z listy filadelfijskiej, bardzo nielicznych innych publikacja zagranicznych, nikłej aktywności konferencyjnej na forum międzynarodowym oraz braku wyraźnych rezultatów w bezpośredniej międzynarodowej współpracy naukowo – badawczej.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena bazy dydaktycznej

Wydział ma bardzo dobre warunki lokalowe. Dysponuje samodzielnym budynkiem o powierzchni 12 500 m² położonym w głównym kampusie uniwersyteckim i zlokalizowanym w pobliżu lasu. Budynek ma bardzo ładne i jednocześnie funkcjonalne rozwiązania architektoniczne. Znajdują się w nim między innymi: 2 sale konferencyjne, 12 sal ćwiczeniowych, 10 sal audytoryjnych, 5 sal seminaryjnych, 4 pracownie komputerowe. Wszystkie sale wyposażone są w rzutniki, projektory LCD, ekrany, a sale audytoryjne i konferencyjne mają nagłośnienie. Ponadto jest odpowiednia liczba pomieszczeń dla dziekanatów, biur i obsługi, w tym 82 pokoje dla pracowników. Biorąc pod uwagę liczbę studentów wszystkie zajęcia odbywają się w jednym budynku, z wyjątkiem lektoratów, które prowadzone są w innym budynku także na terenie kampusu. Wszystko to tworzy bardzo dobre warunki do pracy dydaktycznej i naukowej.

Także Biblioteka WNEiZ ma odpowiednie pomieszczenia. Księgozbiór liczy ponad 58 tys. woluminów. Roczne wydatki na zakup książek i czasopism wynoszą ok. 150 tys. zł. W czytelnicy jest ponad 9 tys. woluminów książek, czasopism krajowych i zagranicznych. Biblioteka przygotowuje się do udostępniania całego księgozbioru na zasadzie wolnego dostępu. Biblioteka czynna jest codziennie. Oględziny biblioteki w czasie wizytacji potwierdziły, że jest ona odpowiednio wyposażona i przyjazna dla studentów.

Na terenie kampusu znajduje się także Biblioteka Główna UMK, która ma ponad 1 mln woluminów. Studenci UMK mają dostęp do wszystkich podstawowych baz bibliotecznych, takich jak np. EBSCO – Business Source Complete, ISI Emerging Markets oraz baza Safari.

Baza dydaktyczna stanowi bardzo mocną stronę Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania. Warunki lokalowe, tak od strony powierzchni, liczby sal, ich dostosowania do potrzeb dydaktycznych, wyposażenia, a także dostępu do księgozbiorów bibliotecznych stwarzają bardzo dobre warunki do prowadzenia studiów na kierunku ekonomia.

Część VII. Dokumentacja toku studiów

Dokumentacja przebiegu studiów prowadzona jest w Dziale Dydaktyki oraz w dziekanacie Wydziału.

W trakcie kontroli dokumentacji zostały sprawdzone: księga dyplomów, album studentów, teczki osobowe studentów, karty oraz protokoły egzaminacyjne.

Album studentów – prowadzony jest w centralnie w formie elektronicznej dla całej

Uczelni przez Dział Dydaktyki - zgodnie z przepisami § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634, z późn. zm.) w formie elektronicznej. W sprawdzonych przypadkach numer albumu studenta odpowiada numerowi wpisanemu w legitymacji studenckiej. *Wskazane jest wpisywanie jednostki organizacyjnej oraz kierunku studiów, na który osoba została przyjęta, a nie jak to ma miejsce w przypadku uczelni wpisywanie symboliki wydziału i kierunku studiów.*

Księga dyplomów prowadzona jest centralnie dla całej Uczelni również w Dziale Dydaktyki. Księga to prowadzona jest zgodnie z przepisami § 11 ust. 3 wyżej wymienionego rozporządzenia w wersji elektronicznej. Pokwitowanie odbioru dyplomu znajduje się w aktach absolwenta. ***Nieprawidłowo nadawany jest numer dyplomu, bowiem nie może on zawierać symbolu wydziału ani roku ukończenia studiów.***

;Protokoły egzaminacyjne prowadzone są prawidłowo.

Karty okresowych osiągnięć studenta prowadzone są na ogół prawidłowo. Zaliczenia semestru i roku dokonywane są przez Prodziekanów.

Teczki osobowe studentów:

W teczkach osób nowo przyjętych znajdują się: oryginał lub odpis świadectwa dojrzałości lub dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, ankieta osobowa studenta, potwierdzona za zgodność z oryginałem fotokopia dowodu osobistego, aktualna fotografia kandydata, dokumenty postępowania kwalifikacyjnego, kopia decyzji o przyjęciu na studia oraz oryginał potwierdzenia jej doręczenia, podpisany przez studenta akt ślubowania, karty okresowych osiągnięć studenta, a także podpisana przez Prodziekana umowa dotycząca warunków odpłatności za kształcenie na studiach niestacjonarnych zgodnie przepisami art. 160 ust. 3 ustawy.

W teczkach osób, którym udzielono urlopu oraz osób powtarzających rok znajdują się kopie pism w tych sprawach. *Zwraca się uwagę na fakt, iż w przypadku osób wznowiających studia decyzje w tych sprawach podejmuje Prodziekan, co jest niezgodne z § 40 ust. 1 Regulaminu Studiów. Z przedstawionego w czasie wizytacji upoważnienia Dziekana nie wynika, aby Dziekan upoważnił Prodziekana do podejmowania decyzji w tego typu przypadkach.*

Skreślenia dokonywane są przez Prodziekana z upoważnienia Dziekana. ***Zwraca się uwagę, iż w takich przypadkach, gdy decyzje te podejmuje Prodziekan, pieczęć pod podpisem na decyzji powinna wskazywać, iż decyzja ta podpisywana jest z upoważnienia Dziekana.*** W dokumentach znajduje się również potwierdzenie odbioru tej decyzji.

W teczkach absolwentów znajdują się: praca dyplomowa, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego, dyplom ukończenia studiów - egzemplarz do akt oraz potwierdzenie odbioru dyplomu i jego odpisu przez osobę odbierającą dyplom. Suplementy sporządzane są prawidłowo.

Numer dyplomu nie może być łamany przez symbol wydziału i rok ukończenia studiów, , bowiem zgodne z § 11 ust. 3 wyżej wymienionego rozporządzenia: „...do księgi dyplomów wpisuje się liczbę porządkową stanowiącą numer dyplomu ...”. Ponadto w protokołach z

egzaminu magisterskiego brak jest postanowienia Komisji Egzaminacyjnej o nadaniu tytułu zawodowego magistra.

Analiza dokumentacji dotyczącej toku studiów pozwala na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób prawidłowy. Wskazane jest jednakże dokonanie wskazanych powyżej uchybień.

Część VIII. Podsumowanie

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia

Tabela nr 5

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta			X		
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania		X			
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		X			
Cz. II	Efekty kształcenia		X			
Cz. V	Badania naukowe		X			
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
Cz. VI	Baza dydaktyczna	X				
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		X			
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki		X			
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		X			
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia			X		

Nie ma zagrożenia w kwestii dalszego rozwoju ocenianego kierunku studiów *ekonomia* na poziomie I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich na Wydziale Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania. Aktualny stan kadry naukowo-dydaktycznej, perspektywy jej rozwoju, posiadana baza dydaktyczna, interesująca oferta dydaktyczna, to tylko najistotniejsze czynniki przesądzające o dobrych perspektywach rozwoju akredytowanego kierunku studiów. Eliminacja stwierdzonych w raporcie niesprawności powinna jeszcze bardziej umocnić kierunek *ekonomia* wśród innych oferowanych przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

W odpowiedzi na raport z wizytacji Władze Uczelni zadeklarowały usunięcie wskazanych nieprawidłowości.